

4- METODOLOXÍA DIDÁCTICA E MATERIAIS CURRICULARES

4.1 METODOLOXÍA

Desde a perspectiva construtivista da aprendizaxe tanto a secuencia dos contidos como a posterior concreción didáctica debe estar asentada en dous principios básicos:

- **Principio psicopedagóxico.** Neste principio podemos observar dous aspectos:

a) O nivel de desenvolvemento do alumno-a que se concreta en:

- nivel de desenvolvemento psicolóxico: (Teoría de Vigotsky) nesta etapa de ensino obrigatorio e, facendo a salvidade de que cada un ten o seu propio nivel de desenvolvemento, imos ter rapaces e rapazas que xa son capaces de traballar sobre dilemas, diferenciando o real do posible, de abordar investigacións e temas abstractos, de abordar técnicas de traballo intelectual como a realización de mapas conceptuais -metodoloxía recomendada sobre todo para o 3º e 4º-esquemas e resumos, e de participar en debates con argumentacións e contra-argumentacións.
- nivel de coñecementos adquiridos.

b) A aprendizaxe como aprendizaxe verbal significativa. (Teoría de Ausbel) Neste aspecto xogará un papel destacado a motivación.

- **Principio didáctico.** Nesta liña didáctica obsérvanse varias consideracións:

- O enfoque socio-ambiental, pois se no proceso de ensino-aprendizaxe ignorarmos o medio partimos de premisas distorsionadas
- A autonomía de aprendizaxe, entendendo por ela o desenvolvemento da capacidade de aprender a aprender como actitude e procedemento.
- A resolución de problemas, para que os nosos alumnos e as nosas alumnas adquiren novos esquemas e desenvolvan a capacidade de buscar solucións.
- A interactividade, que pretende que os alumnos e alumnas sexan os motores da actividade didáctica. É evidente a importancia desta vertente nunha área como a de Lingua Galega e Literatura centrada no desenvolvemento da capacidade de comprensión e expresión.
- A aprendizaxe funcional que terá un desenvolvemento progresivo.
- A individualización. Cada alumno e cada alumna debe seguir un proceso de

aprendizaxe que responda as súas características diferenciais. Isto lévanos directamente ao proceso de avaliación continua - xa mencionado- pola consideración do alumno e da alumna como ser dinámico, integral e pola necesidade de atender á súa complexidade e, finalmente, pola busca de autonomía do individuo que se desenvolve en contextos de autoavaliación.

Tendo en conta estas puntualizacións na secuencia de contidos consideramos os seguintes principios metodolóxicos:

- Explicación de esquemas previos. Para que os profesores e os propios alumnos sexan conscientes dos coñecementos previos.
- Progresión conceptual. Para este principio e para que os alumnos e alumnas sexan conscientes desta progresión é especialmente recomendable a utilización de mapas conceptuais no desenvolvemento das unidades.
- Situacións de aplicación do aprendido, concretadas na competencia tanto oral como instrumental e na tipoloxía de textos, e en relación directa co carácter instrumental da área.

Empregaremos unha **metodoloxía interactiva** en dous planos correlacionados. Un deles é de necesaria vinculación lingua-literatura. (a) Para a xeneralidade do alumnado, a literatura galega vai ser a única peza do espazo simbólico do idioma coñecida: ben partindo dunha familiarización ambiental co idioma do país, ben partindo dunha situación de estrañamento e respecto del, a escrita literaria vai ocupar, por metonimia, o espacio da escrita en xeral (que non existe como tal)

(b) A literatura galega vai ser fonte continuada de coñecemento gramatical, entendendo por tal non o restrito de carácter normativo, senón o **saber idiomático** e máis o **saber elocucional** e o **saber expresivo**: ela proporcionará non só regras para a actuación lingüística, senón tamén a semántica e estilística propias do idioma galego.

(c) A literatura galega permite a realización do seguinte itinerario: utilizamos o textual, o lingüístico, como forma de coñecemento do referente extra-lingüístico; unha vez identificado e comprendido este, voltamos ao texto, ao lingüístico, para captalo en toda a súa significación; non se trata pois, de ningunha incursión gratuíta: é o coñecemento do lingüístico o que privilexiamos. Para isto valémonos dunha mensaxe de alto valor estético e tamén comunicativo como é a literatura.

O segundo plano desta metodoloxía interactiva proposta é o que nos levará ao relacionamento do texto literario con outras formas de coñecemento. Tamén aquí realizaremos unha viaxe que vaia do signo literario aos signos e fenómenos non-literarios para, despois da súa detección e comprensión, voltamos ao especificamente literario. A literatura, como forma de coñecemento, non é isolable das demais humanas; a elas

acudiremos non por afán de erudición inconexa, senón por mellor comprendermos o literario na súa produción e función.

Procuraremos pois, en todo momento, traballar tendo en conta a diversidade e as diferencias entre os alumnos-as, atendendo á capacidade, estilo cognitivo, ritmo de aprendizaxe, etc., de cada un, de xeito que todos-as poidan disfrutar de oportunidades, respectando a súa individualidade. Intentaremos que teñan unha aprendizaxe autónoma e se sintan protagonistas do ensino, partindo de realidades e feitos próximos á súa experiencia.

No relativo á forma de traballo, haberá actividades e experiencias en gran grupo, grupos reducidos e de carácter individual, dependendo da materia e dos procesos a traballar e procurando facelo de modo máis axeitado para unha mellor aprendizaxe. En 1º e 2º de ESO faranse tamén experiencias de traballo individual e en pequeno grupo a levar a cabo fóra da escola, basicamente en experiencias creativas como poden ser: busca de información, recollida de material, realización de enquisas, etc. Procurarase sempre a súa integración dentro do traballo escolar pero que sexa máis un disfrute ca unha tarefa.

Todas as actividades serán polo tanto presentadas intentando espertar a motivación e o interese dos alumnos e alumnas para aprender novas conceptos.

4.2- MATERIAIS CURRICULARES

4.2.1- LIBROS DE TEXTO E OUTROS MATERIAIS

Como libros de texto empregaremos durante este curso académico os da editorial *Anaya*.

Ademais do libro de texto, que constitúe sempre unha boa referencia ou guía para o traballo dos alumnos-as, os profesores traballarán tamén con aqueles materiais complementarios que consideren oportunos e que sirvan de reforzo ou ampliación do explicado en cada unidade: libros de consulta, libros de lectura e os medios audiovisuais e informáticos.

Entre o material audiovisual dispoñible no centro que se empregará, citamos o seguinte:

- 📺 O encerado dixital dispoñible no centro, desde onde realizaremos actividades interactivas botando man dos recursos dispoñíbeis na rede, páxinas con contidos interactivos como por exemplo: www.cadernodelingua.com ou www.rosasalgueiro.com.
- 📺 Os DVD: *Otero Pedraio ou a paixón da terra*; *Castelao e os irmáns da liberdade*, ambos editados pola ASPG. *Frei Martín Sarmiento*, *Os lobos*.Ánxel Fole, *Xogardiario*.Letras Galegas 1998, editados pola Xunta de Galicia, etc.
- 📻 Os CD: *Rosalía de Castro na voz de Anxo Angueira*, *Rosalía de Castro de*

Amancio Prada; *O sentir dunha terra* de Astarot e *Cantigas de amigo de Martín Codax* interpretadas polo Grupo de Música antiga de Compostela, etc.

📀 O CD que acompaña o libro de texto, co que se traballan os contidos de cada unidade nun formato audiovisual e de maneira interactiva.

📀 Todo aquel material audiovisual dispoñible na rede.

4.2.2 LIBROS DE LECTURA

1º E 2º DA E.S.O

Neste ciclo o profesor ofertará aos seus alumnos unha lista aberta de libros que se atopará á disposición dos rapaces-as na biblioteca do Centro.

3º E.S.O.

1ª Avaliación: *Aire negro* de Agustín Fernández Paz.

4º E.S.O.

1ª Avaliación: *Ollos de auga* de Xosé Miranda.

As lecturas para os outros trimestres están sen decidir polo momento. Os profesores estamos a coñecer o alumnado e perfilando os gustos e necesidades de aprendizaxe dos mesmos.

Dos libros propostos haberá varios exemplares a disposición dos alumnos-as na biblioteca do centro.